

Kansalaiset kiertotaloudessa: Jätteesynnyn ehkäisystä lajittelukäyttämiseen

Kati Pitkänen

Tuottavastuuiltapäivä 1.11.2023, Tampere

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Kansalaiset kiertotaloudessa

- Siirtymällä kiertotalouteen on merkittäviä sosiaalisia vaikutuksia ja se vaatii sosiaalisia ja kulttuurisia muutoksia
- Strategioissa ja politiikkatoimissa kansalaiset nähdään erityisesti tuotteiden ja palveluiden ostajina ja jätteiden lajittelijoina
- Toimivatko, osaavatko ja haluavatko kansalaiset toimia kiertotalouden periaatteiden mukaan?
- Millaisia rooleja kansalaisilla on kiertotaloudessa?

mm. ekosuunnittelu:
energia- ja
materiaalitehokkuus,
kierrätettävyys,
kestävyys,
korjattavuus,
kierrätysmateriaalien
käyttö...

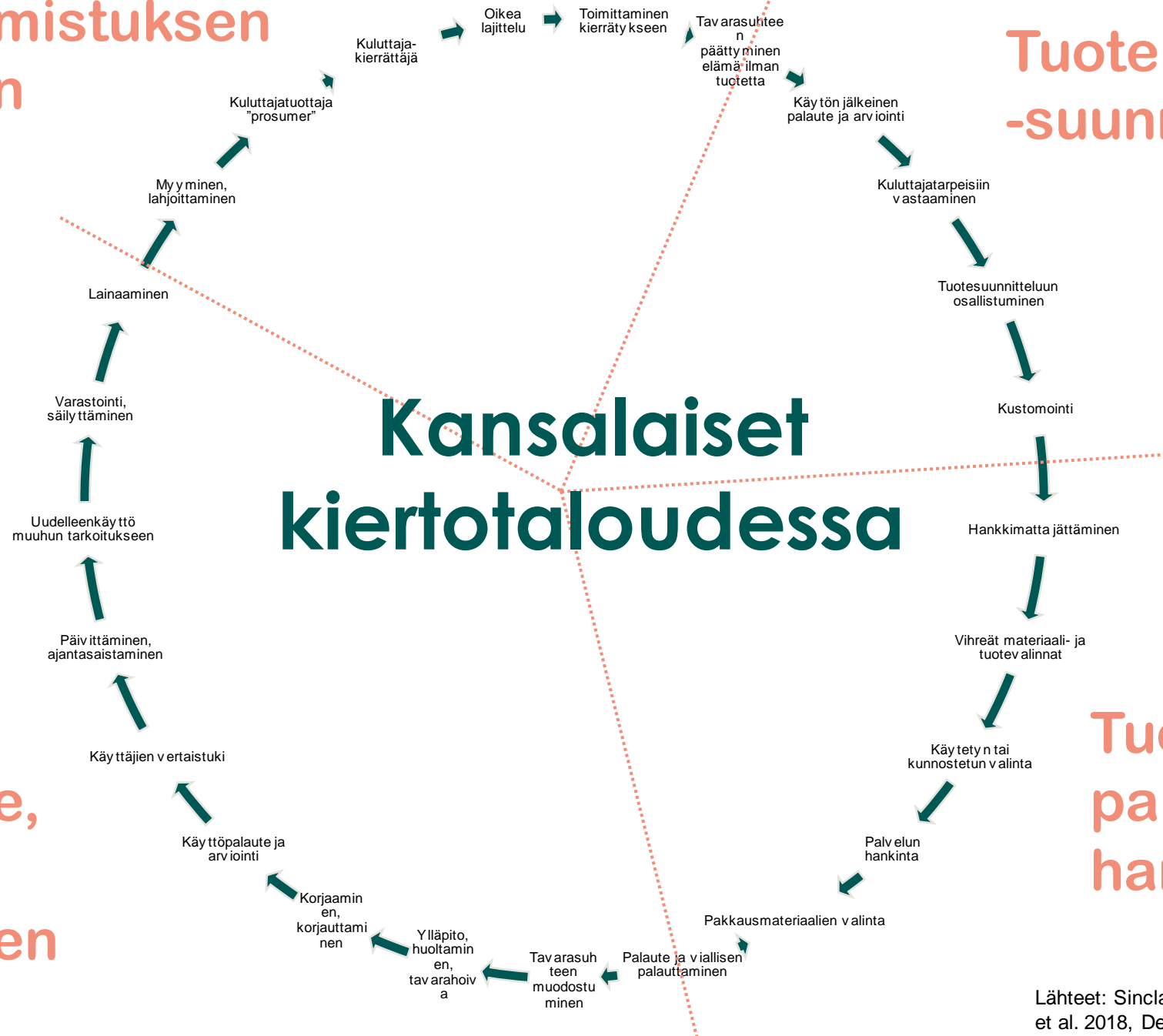
Käytön ja omistuksen
päättymisen

Tuotekehitys ja
-suunnittelu

Kansalaiset kiertotaloudessa

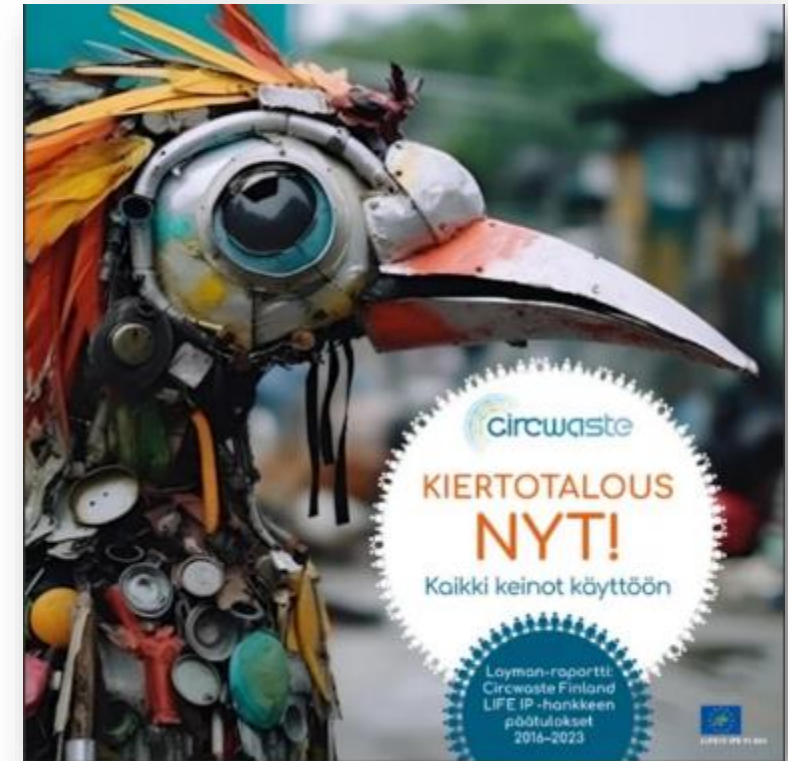
Käyttö ja
tavarasuhte,
käyttöiän
pidentäminen

Tuotteen tai
palvelun
hankinta

Kiertotalousbarometrillä seurataan kansalaisten kiertaloustoimia ja asenteita

- Osa Kiertotalouden strategisen ohjelman määrittelemää kiertotalouden seurantaa
- Circwaste-hanke yhteistyössä: YM, TEM, Sitra, Tilastokeskus
- Seuranta määrääjain
- Tavoitteena selvittää miten eri kiertotalouden osa-alueet näkyvät kansalaisten arjessa:
 - Jätteiden lajittelu, ostokäyttäytyminen, käyttöiän pidentäminen, uudelleenkäyttö, jakamistalous ja yhteiskäyttö
- Tulosraportti tulossa joulukuussa

Barometrin toteutus

- Push-to-web –väestökysely helmi-maaliskuussa
- 15-86-vuotiaat
- Vastausmahdollisuus suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi
- Otos 5000, hyväksytyjä vastauksia N=975, vastausprosentti 19,5 %
- Aineistossa yliedustettuna erityisesti yli 65-vuotiaat

taloustutkimus Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Ympäristöministeriö
Ministry of the Environment

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

[Lomakenumero]

Hyvä vastaanottaja,

Suomen ympäristökeskus toteuttaa yhteistyössä ympäristöministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön kanssa vuonna 2023 kiertotalouden barometrin. Barometrin tarkoituksena on mitata kansalaisten kiertotalouteen liittyviä asenteita ja arkista käyttäytymistä.

Vastaamalla kyselyyn vaikutat merkittävän kansallisen tietopohjan kertymiseen. Tuloksia hyödynnetään kiertotalouden kehittämisen arvioinnissa ja toimenpiteiden suunnittelussa.

Vastaamisen ei edellytä kiertotalouteen liittyvää asiantuntemusta. Juuri sinun vastauksesi on tärkeä! Lisätietoja tutkimuksesta löydät tutkimussivustolta www.kiertotalousbarometri.fi.

Osallittuminen on helppoa – vastaa verkossa!

Vastaajien kesken arvotaan viisi sadan euron arvoista sähköistä lahjakorttia.

Lisätietoja: www.ggiff.fi

Näin vastaat kyselyyn tietokoneella, tabletilla tai älypuhelimella:

1. Avaa lomake QR-koodilla tai mene tietokoneella, tabletilla tai älypuhelimella osoitteeseen: kiertotalousbarometri.fi
2. Syötä kirjautuskoodi [Salasana]
3. Täytä kysely, vastaukset tallentuvat automaattisesti.

Pyydämme vastaamaan seuraavan kahden viikon aikana.

Lisää tietoa tutkimuksen toteutuksesta löydät alapuolelta.

Ystävällisin terveisin,
Syke ja Taloustutkimus

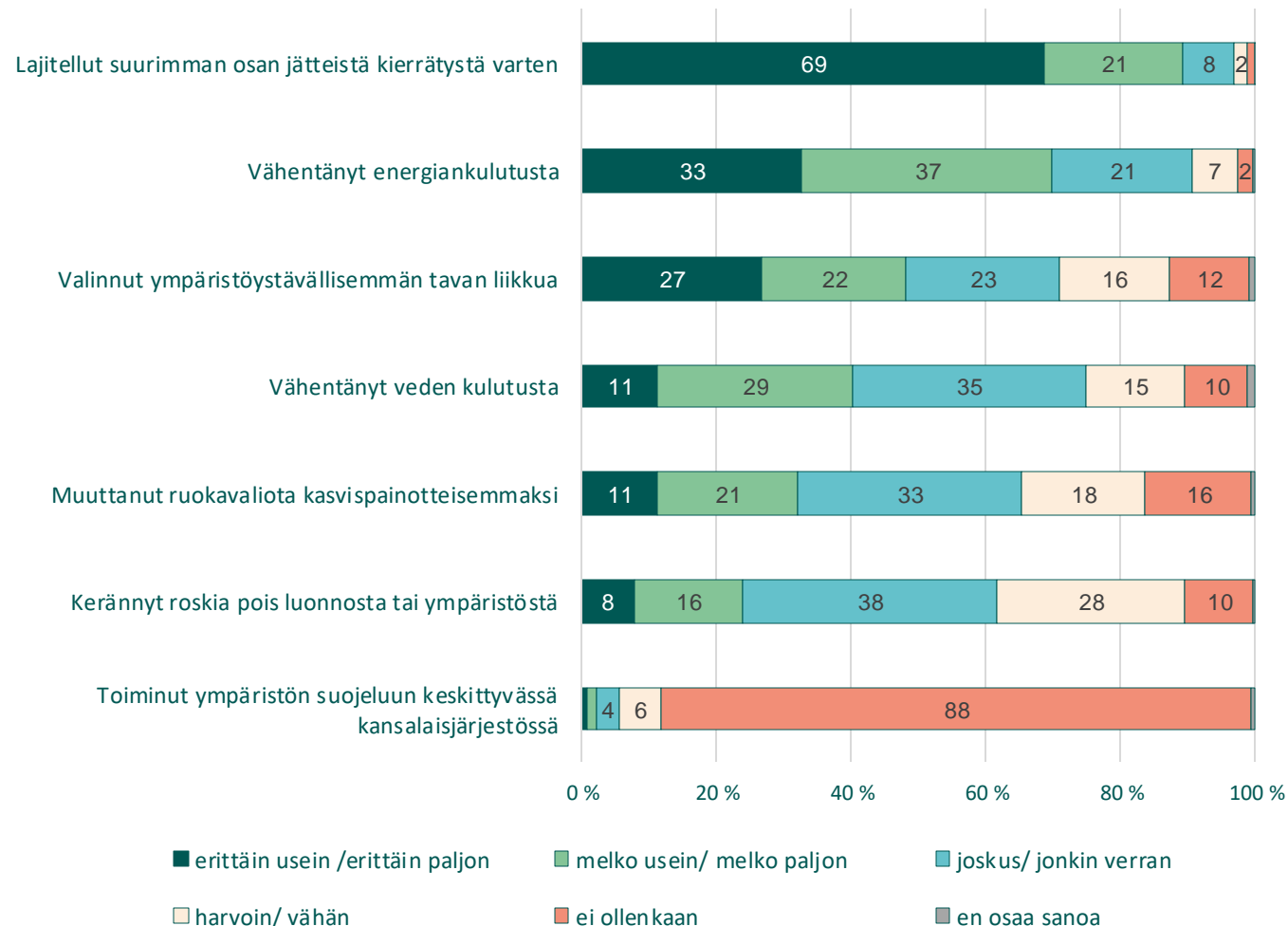
Jätteiden lajittelu

Jätteiden lajittelu on kansalaisten yleisin ympäristöteko

Mitä seuraavista ympäristöön liittyvistä toimista olet tehnyt viimeisen 12 kuukauden aikana? (n=975)

Ennakkotieto: Kiertotalousbarometrit 2023, Syke

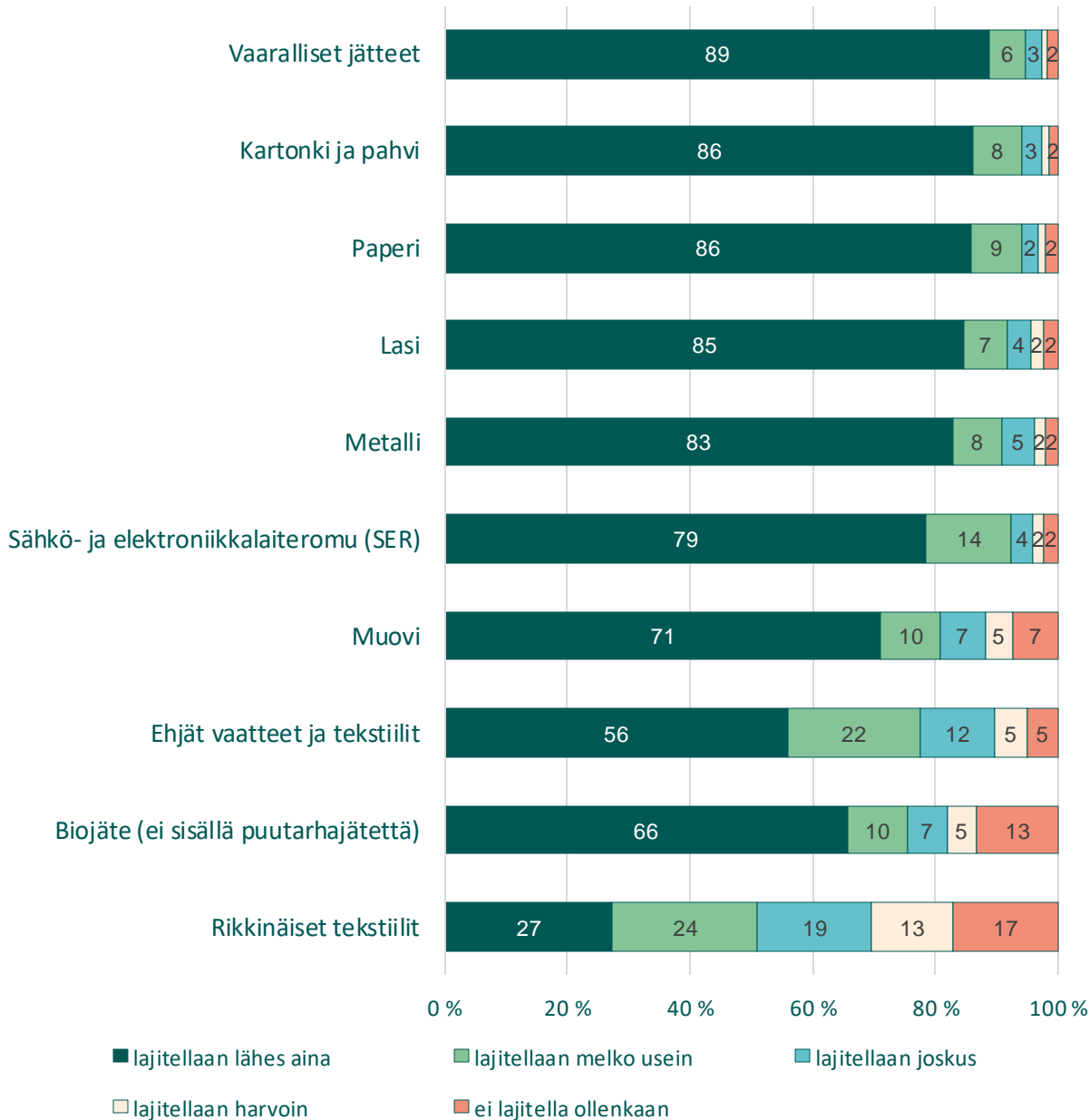
- 89 % kertoo lajitelleensa jätteet usein ja 97% vähintään joskus
- Lajittelu selvästi yleisempää kuin muut ympäristöön liittyvät toimet

Mitä jätteitä kiertotaloudessasi lajitellaan erikseen? (n=975)

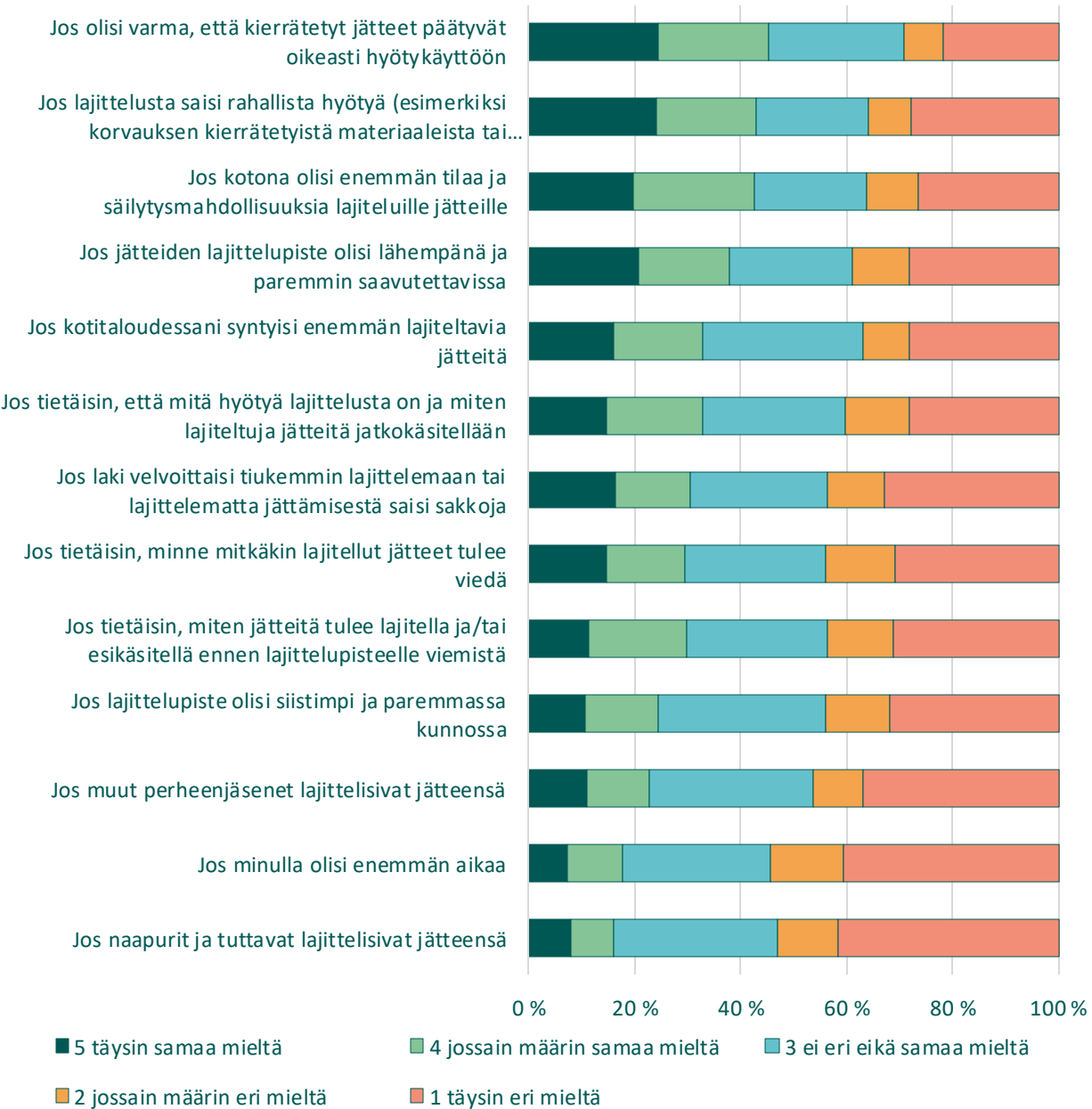
Ennakkolieto: Kiertotalousbarometri 2023, Syke

Jätteiden lajittelussa eniten petrattavaa on biojätteen, muovien ja tekstiilien osalta

- Innokkaimpia lajittelijoita yli 60-vuotiaat
- 12% 20-39-vuotiaista ei lajittele koskaan muovia
- 14% maaseudun haja-asutusalueiden asukkaista ei lajittele koskaan muovia

11. Lajittelisin aktiivisemmin... (n=975)
Ennakkotieto: Kiertotalousbarometrit 2023, Syke

- Tieto, siitä minne jätteet päätyvät kannustaisi lajittelemaan
- Lajitteluaktiivisuutta lisääisivät myös rahallinen hyöty ja tila kotona
- Vähiten vaikutusta on sosiaalisella paineella ja ajankäytöllä

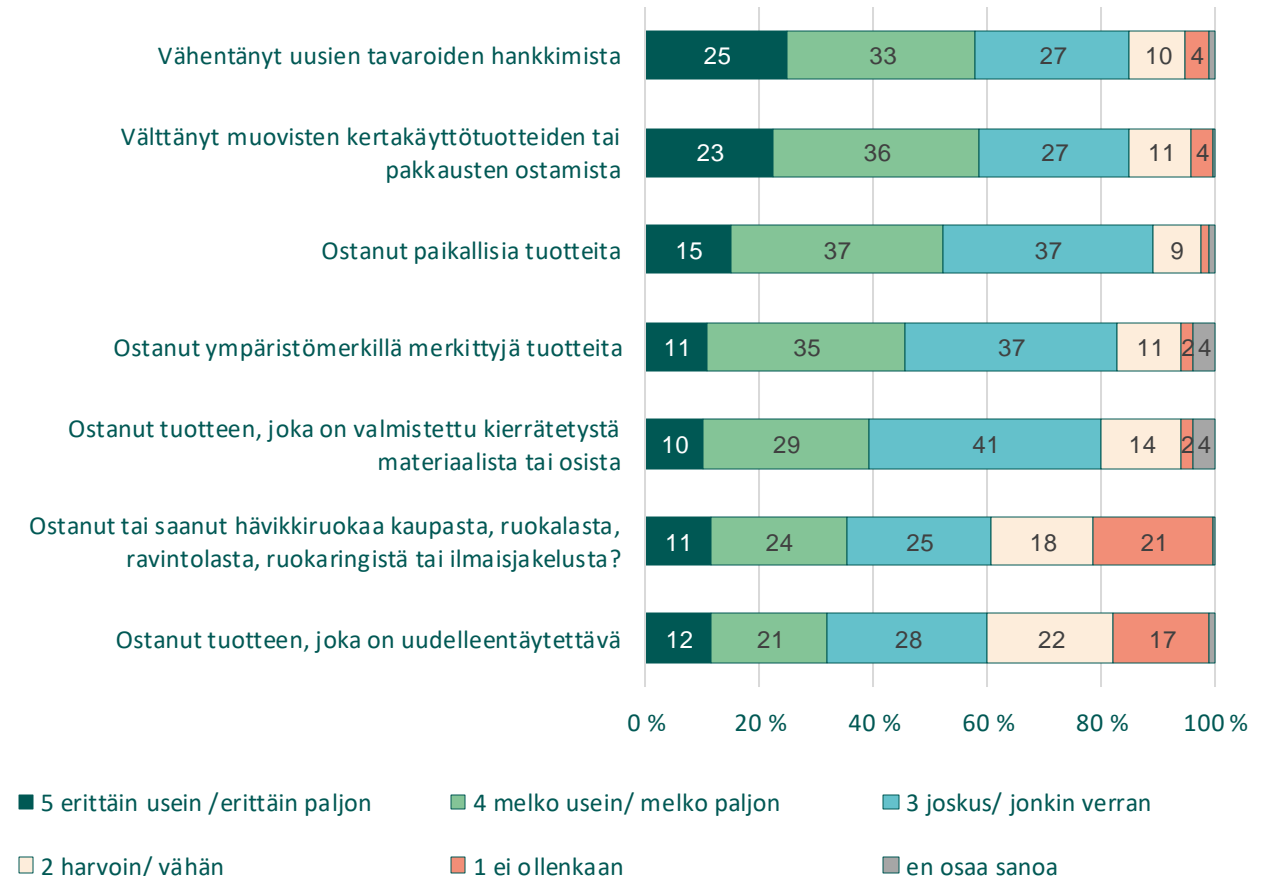
Tuotteiden hankinta ja ostokäyttäytyminen

Kiertotalous näkyy ostokäyttäytymisessä

- 85% oli vähentänyt vähintään joskus uusien tavaroiden hankkimista ja 86% oli välttänyt muovia
- Noin 80% oli ostanut ympäristömerkillä merkittyjä tuotteita ja kierrätetystä materiaalista valmistettuja tuotteita
- Myös hävikkiruoosta ja uudelleentäytettävistä tuotteista kokemusta yli puolella

Mitä seuraavista tavaroiden ja palveluiden hankkimiseen liittyvistä toimista olet tehnyt viimeisen 12 kuukauden aikana? (n=975)

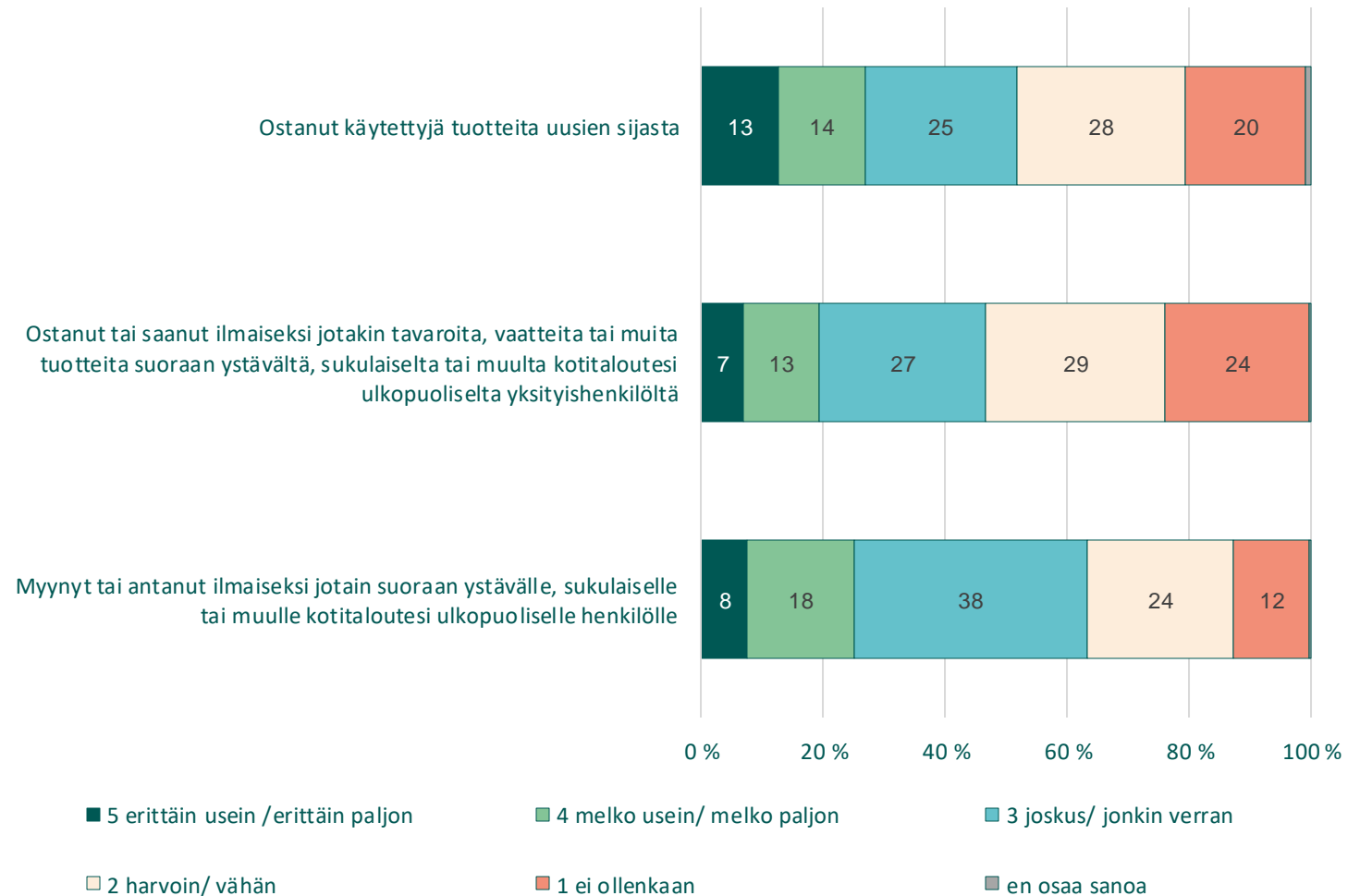
Ennakkotieto: Kiertotalousbarometrit 2023, Syke

Uudelleenkäyttö jakaa kansalaisia

- Osa suosii käytettynä ostamista, osa haluaa hankkia tavaransa uutena
- Uudelleenkäyttö on yleisempää nuorempien, naisten ja pienempituloisten keskuudessa
- Pois antaminen yleisempää kuin käytetyn hankkiminen

Mitä seuraavista toimista olet tehnyt viimeisen 12 kuukauden aikana? (n=975)
Ennakkotieto: Kiertotalousbarometrit 2023, Syke

Käyttöiän pidentäminen & jakamistalous

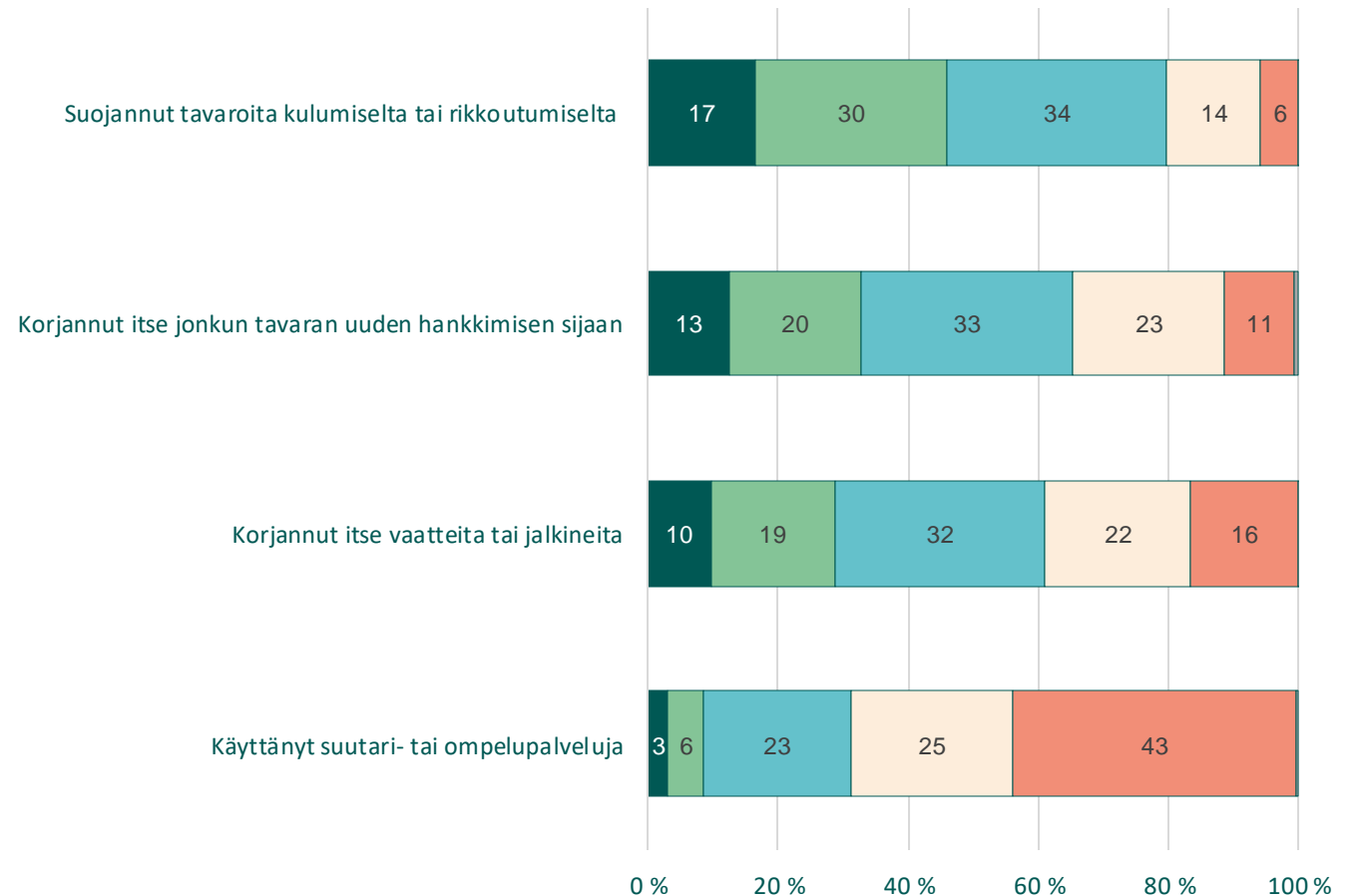

Tavaroita korjataan ja huolletaan itse

Mitä seuraavista tavaroiden huoltamiseen ja korjaamiseen liittyviä toimia olet tehnyt viimeisen 12 kuukauden aikana? (n=975)

Ennakkotieto: Kiertotalousbarometrit 2023, Syke

- 80% on ainakin joskus suojannut tavaroitaan
- 65% on korjannut tavaroita uuden hankkimisen sijaan
- 80% on tarvittavia työkaluja korjaamista ja huoltamista varten
- Maksullisia korjauspalveluja käytetään harvemmin

■ 5 erittäin usein /erittäin paljon

■ 4 melko usein/ melko paljon

■ 3 joskus/ jonkin verran

■ 2 harvoin/ vähän

■ 1 ei ollenkaan

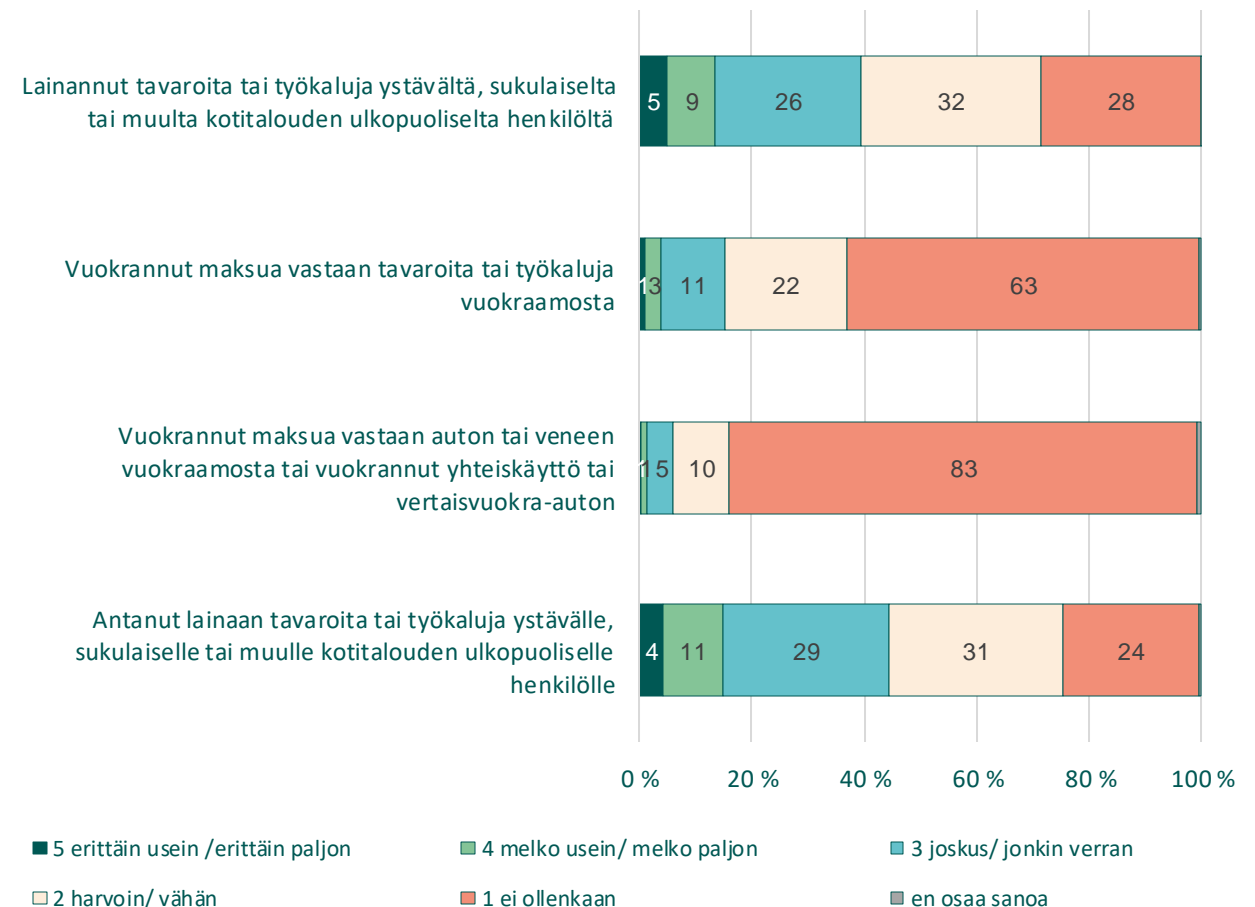
■ en osaa sanoa

Yhteiskäytön haasteena halu tavaroiden omistukseen

- 71% haluaa mieluiten itse omistaa tavarat, joita käyttää
- Tavaroiden informaalinen lainaaminen muilta ja muille yleisintä
- Maksullisten vuokra- ja lainauspalveluiden käyttö harvinaista

Mitä seuraavista tavaroiden ja palveluiden vuokraamiseen tai lainaamiseen liittyvistä toimista olet tehnyt viimeisen 12 kuukauden aikana? (n=975)

Ennakkotieto: Kiertotalousbarometrit 2023, Syke

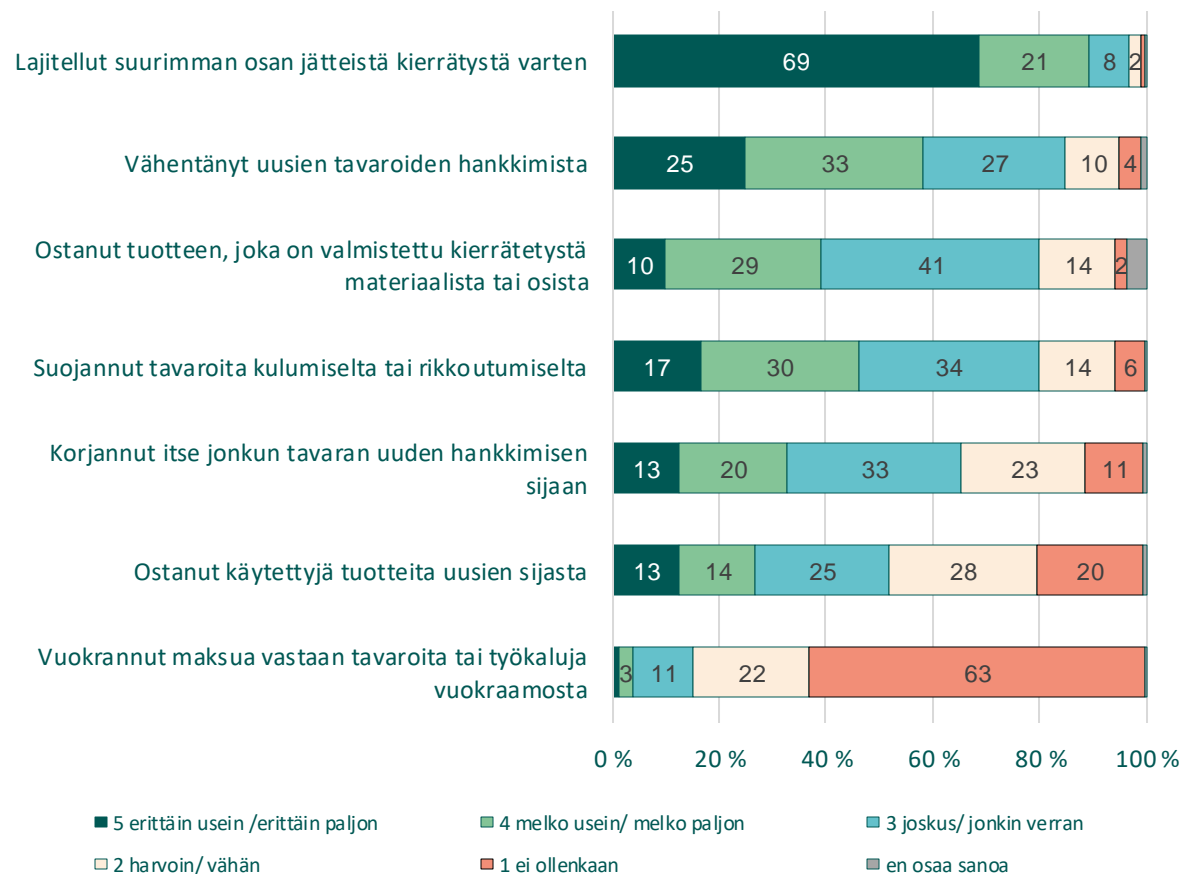

Lajittelua vai jätteen syntyn ehkäisyä?

Miten kiertotalous näkyy arjessa?

- Kaikki toimet eivät yhtä tuttuja tai haluttuja
- Asenteissa ja käyttäytymisessä painottuvat lajittelu, kestävät ostovalinnat ja tavaroiden huoltaminen ja korjaaminen
- Kansalaiset aktiivisia toimijoita – eivät vain tuotteiden ja palveluiden ostajia ja käyttäjiä
- Uudelleenkäyttö jakaa kansalaisia
- Jakamistalous haasteellinen

Mitä seuraavista toimista olet tehnyt viimeisen 12 kk aikana (n=975)
Ennakkotieto: Kiertotalousbarometrit 2023, Syke

Kiitos!

kati.pitkanen@syke.fi, www.materiaalitkiertoon.fi

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

circwaste

LIFE15 IPE FI 004

Circwaste-project receives financial support from EU for the production of its materials. The views reflected within the contents are entirely the project's own and the EU commission is not responsible for any use of them.